

دوره هفتم تقنینیه

جلسه ۱۶۶

صورت مشروح

مذاکرات مجلس

(بدون مذاکرات قبل از دستور)

سه شنبه ششم آبان ماه ۱۳۰۹ - ۵ جمادی الثانیه ۱۳۴۹

قیمت اشتراك سالیانه خارجاً ۱۲۰ تومان
داخله ۱۰۰ تومان
تک شماره : یکقران

مطبعه مجلس

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ششم آبان ماه ۱۳۰۹ * (۵ جادی الثانیه ۱۳۴۹)

فهرست مذاکرات

- ۱ (تصویب صورت مجلس)
- ۲ (تقدیم لایحه دفع آفات زراعتی)
- ۳ (تصویب طرح رایج به تقاعد مستخدمین رسمی)
- ۴ (موقع جلسه بعد - ختم جلسه)

مجلس يك ساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای دادگر تشکیل گردید

[۱ - تصویب صورت مجلس]

صورت مجلس یکشنبه چهارم آبان ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند * * *

رئیس - آقای نجومی در صورت مجلس نظر دارید ؟ نوشته اند خوبست اصلاح شود .
 نجومی - بلی عرض کنم که جلسه گذشته آقای رئیس - سؤال میکنیم بعد اصلاح میشود . در
 احتشام زاده کسالت داشتند و بوسیله بنده از مقام صورت مجلس نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) صورت
 ریاست کسب اجازه کرده بودند و در اینجا بدون اجازه مجلس تصویب شد

* * * عین مذاکرات مشروح یکصد و شصت و ششمین جلسه از دوره هفتم تقنینیه . (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۶)
 دایرة تند نویسی و تحریر صورت مجلس

* * * اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است : غائبین با اجازه - آقایان محمدضیائی
 حیدری - رهبری - عباس میرزا - پورمحمد - انور - پوشوری - دکتر سنک - دکتر ابر اعلم - مفتی - محمد هلبیرزاد و لشاهی
 فولادوند - بالزی - آصف - اعظم - فرشی - لرستانی - رحیم زاده - موقر - اسکندری - حکمت - حاج سید محمود -
 یات - حاج غلام حسین ملک - تهبور تاش -
 غائبین بی اجازه - آقایان : میرزا حسنخان وثوق - عبدالحسین خان دنیا - محمد ولی میرزا - احتشام زاده - حاج رحیم آقا
 میرزا ابو الفضل - حاج حسین آقا مهدوی - شیخعلی مفیرس - حاج حسن آقا ملک
 دیر آمده با اجازه - آقای ضیاء
 دیر آمدگان بی اجازه آقایان - ملک آرائی - نوام

[۲] - تقدیم لایحه دفع آفات زراعتی

رئیس - آقای وزیر امور خارجه فرمایشی دارید ؟
وزیر امور خارجه - (آقای فروغی) - البته خاطر نمایندگان محترم متوجه است بلزوم و ضرورت اقداماتی که باید کرد برای دفع آفاتی که بزراعت وارد میآید از قبیل ملخ سن و آفاتی که متأسفانه می بینیم متوجه پنجه است و خیلی چیز های دیگر . هر چند که دولت تاکنون در این قبیل کارها خیلی هم اقدامات کرده است و خیلی هم مؤثر واقع شده است ولی احتیاطاً ما مقضی دانستیم که بکنفر متخصص هم برای اینکار بیاوریم (فیروز آبادی - واه واه واه) این است که لایحه استخدام آن متخصص را تقدیم میکنم . (تقدیم مقام ریاست نمودند)

[۳] - مذاکره و تصویب طرح پیشنهادی آقایان نمایندگان راجع به تقاعد مستخدمین رسمی

رئیس - طرح پیشنهادی آقایان نمایندگان راجع به تقاعد مستخدمین رسمی دپروز در آخر جلسه مطرح شد با فوریت اولش مخالفتی نبود خواستیم رای بگیریم عده کافی نبود . حالا رای میکنیم با فوریت اول آقایان موافقین با فوریت اول قیام فرمایند .
(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . فوریت دوم مطرح است . آقای کازرونی

آقا میرزا علی کازرونی - بنده اگرچه خودم این لایحه را امضا کرده ام لیکن بعد نظر به اطلاعاتی که تحصیل کرده ام اینطور مقضی دانستم که این لایحه با دو فوریت نگذرد بلکه مراجعه شود بکمیسیون داخله که يك دقت و مطالعه بیشتری بشود و در نتیجه یکمده که من میدانم مظلوم هستند و بیچاره و بدبخت در اثر گذشتن این ماده زبرها ترفقه و بدبخت نشوند این است که بنده با فوریت نائین مخالفتم .

رئیس - آقای مالک مدنی
مالک مدنی - تصور میکنم که این نظر آقای کازرونی

البته از نقطه نظر مساعدتی است (همانطوریکه خودشان هم امضا کرده اند این طرح را) که با مستخدمین دارند و اظهار هم فرمودند این لایحه بایک مطالعه و دقتی تهیه شده است که اشخاصی که در واقع در این امر سابقه زیاد داشته اند این لایحه را تنظیم کرده اند و در ضمن قانون استخدام هم این مواد است و مذاکراتی هم که باید در اطراف آن بشود و ما بیک موقع و مجالی هم عجتالاً نداریم که شما میفرمائید برود بکمیسیون و برگردد به مجلس شورای ملی و چون این مواد برای يك عده از مستخدمین مفید و مساعد است موافقت بفرمائید که همین الان در خود مجلس شورای ملی مطرح شود و و اگر فرمایشی هم دارید در همین جا بفرمائید .

رئیس - مخالفی نیست ؟ (گفتند خیر) رای میکنیم با فوریت دوم موافقین قیام فرمایند
(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد ماده واحده قرائت می شود و رای میکنیم .

ماده واحده - مستخدمین ذیل میتوانند با یکی از چهار ترتیب ذیل تقاعد شوند و همینطور دولت میتواند مستخدمین خود را با دارا بودن یکی از شرایط ذیل تقاعد نماید :
اول - مستخدمی که دارای بیست سال خدمت متوالی باشد

دوم - مستخدمی که دارای بیست و پنج سال سابقه خدمت بوده مشروط بر این که بیست سال آن را متصدی خدمت باشد

سوم - مستخدمی که دارای سی سال سابقه خدمت بوده باشد

چهارم - مستخدمی که دارای شصت سال عمر یا بیشتر بوده با هر مقدار سابقه خدمت

رئیس - آقای فیروز آبادی
فیروز آبادی - بنده مخالفی در این باب ندارم بلکه عقیده ام این است که هر چه بیشتر باشخاص عیالمند و پریشان برسد بهتر است کسی منکر این مسئله نمیشود

رگفته نشود که بنده با این قبیل لوایح مخالف هستم چیزی که بنده میخواستم بشما عرض کنم همان عرض همیشه ام است . همچنانکه دولت در این جزئیات مستخدمین نظر دارد و می خواهد کار آنها اصلاح شود و اصلاح هم کار خوبی است در کلیه امورات مملکتی و در آسایش حال مردم ولی شما بآن اشخاص بیرون و رعابای بیرون و اینها هم نظر بیندازید همین طریقی که کار اینها اصلاح میشود کار آنها هم اصلاح شود و این هم از محالات است که بدون استخراج معادن و ایجاد کارخانجات و ترویج و ترقی فلاحات آسایش برای اهالی این مملکت فراهم شود هر قدر هم دولت در این اقدامات کوشش کند تا کارخانجات و معادن وغیره در این مملکت بکار نیفتند کار سخت است و مشکل است و زندگی راحت برای آنها دیر فراهم میشود با فراهم نمیشود بنده روی این زمینسه عرایض خودم را عرض میکنم و در این چند روزه هم این عرایض را عرض میکنم تا در مجالس آینده هم آقایان همین زمینسه را امیدوارم تعقیب بکنند تا مقصود نائل شوند .

رئیس - آقای یاسائی

یاسائی - بالاخره مستخدمینی که در ادارات دولتی خدمت میکنند دارای يك حقوقی خواهند شد که دولت در اواخر عمرشان باید وسائل اعاشه شان را فراهم کند من جمله یکی از کار هایی که بهمده جامعه است همانطور که خودتان هم مکرر فرموده اید اینست که مستخدمین خودش را حفظ کند و تشویق کند سایرین را بصحت عمل اگر میل دارید که لغت تأمین آئینه که مدتها در این مملکت بگوش همه میرسید در نزد مأمورین دولت دیگر این لغت تکرار نشود و کمتر بگوش برسد راهش هم این است که مأمورین را بعاقبت خوش شان باید امیدوار کرد که اگر چنانچه پیر شدند و علیل شدند و از کار افتادند و نتوانستند از عهده خدمت بر آیند دولت اقلاً باندازه مقدور معاششان را اداره کند چون راهی را غیر از این ندارند در هر صورت این طرح

هم بفتح مستخدمین فعلی و هم خزانه و هم بفتح مردم است . اما از نقطه نظر مستخدمین فعلی برای اینکه تقریباً شاید در حدود هزارو پانصد بلکه متجاوز منتظر خدمت در وزارتخانهها هستند و تراجم منتظرین خدمت باعث این شده است که مستخدمینی که شاغل مقام هستند صندلی هایشان غالباً متزلزل است ولی يك اشخاصی که بتوانند و واجد شرایط تقاعد باشند بروند و تقاعد شوند مزاحمت کمتر میشود و آنها مطمئن تر میشوند از نقطه نظر خزانه هم حقوق انتظار خدمت انشاء الله در آئینه کمتر محتاج میشوند بدهند و مجلس کمتر تصویب می کند که به اشخاص بدهند بالاخره صندوق تقاعد هم يك صندوقی است مشترك برای مأمورین دولت و می باید همه کم و بیش ازش استفاده کنند و بهر صورت این طرح يك طرح مفیدی است و در آئینه خودتان هم تصدیق خواهید کرد که خیلی خوب است . مثل حالا اگر نواقصی در این طرح تصور می کنند آقایان ممکن است با پیشنهاد اصلاح بفرمایند

رئیس - آقای زوار
زوار - عرضی ندارم
رئیس - آقای وثوق
وثوق - موافقم
رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - البته همانطوریکه اظهار فرمودید این لایحه برای رعایت حال يك عده مستخدم و مخصوصاً مستخدمینی که نسبت بسایرین بیچاره ترند تنظیم شده است اصل نیت این بوده است و البته همین هم بود لیکن بنده نظر باطلاعی که حاصل کرده ام می بینم که این مواد بضرر تمام مستخدمین تمام خواهد شد حالا چطور عرض میکنم در اکثر وزارتخانهها بیشتر مردمانی که دارای رتبه يك و دو و نهایت سه هستند غالباً بیست سال بیست و پنجسال و بیشتر سابقه خدمت دارند و الان هم با این حقوق خیلی کم و ناقص مشغول خدمت هستند و امرار معاش میکنند و اگر بنا شد شما آنها را بدوات

تقاعد قناعت میکند شما عجله بک ممت مردمی که البته بایک حقوق بسیار کمی دارند زندگانی می کنند میخواهد از زندگانی محروم بدارید و در عین حال میگوئید ما می خواهیم که بک خدمتی در حق آنها بکنیم و رعایت حال شان را بکنیم گمان می کنم بک تناقضی در اصل این قضیه باشد این است عقاید بنده راجع باین موضوع

رئیس - آقای وثوق.

آقا سید مرتضی وثوق - بنده تصور میکنم ماده ۴۰ و سه قانون که اول تنظیم شده بود خیلی سخت تر از این بود و این طرحی که از طرف آقایان پیشنهاد شده است برای سهولت این امر بود - آن ماده دارای سخت گیریهایی بود که در اداره تقاعد میشد و حالا آقای کارزونی خودشان که این طرح را پیشنهاد کرده اند و امضا کرده اند خودشان هم اشکال میترانند. اگر حضرت مستطاب عالی از برای مستخدمین بک طریق سهل تری بنظر تان میرسد خواست پیشنهاد بفرمائید تا روی آن زمینه صحبت کنیم و الا در اصل این موضوع هیچ حرفی نیست که... (کارزونی - آقا شما اشتباه میکنید) خیر بنده اشتباه نه کرده ام خودتان امضا کرده اید و خودتان هم اشکال میکنید - شما اشتباه میفرمائید اگر مقصودتان این است که بک نظر ارفاق بیشتری در حق آنها بشود که نظرتان را پیشنهاد بفرمائید در همین موقعی که مطرح است مذاکره بشود و تصویب شود و الا در این آخر مجلس آن نظری که آقایان دارند حاصل نخواهد شد

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده آن چیزی که امضا کردم غیر از این بود که آقای فهیم الملک پیشنهاد کرده اند آقا آن طرحی را که ما پیشنهاد کردیم و نشستیم و نوشتیم کی این صحبت دولت را داشت ما گفتیم این بک اختیاری است از طرف مستخدم این جا از طرف دولت را هم نوشته است مستخدم آقا در این چهار مرحله می تواند متقاعد شود دیگر کاری با دولت نداشتیم دولت ترتیب دیگری است این جا آورده است و دولت را هم نوشته است همانطوری

ما پیشنهاد کردیم این بود که عرض کردم شما چرا و بچه مناسبت بدون اطلاع ماها برداشته اید دست برده اید آقا

رئیس - آقای ملک مدنی موافقت؟

ملک مدنی - بلی

رئیس - بفرمائید

ملک مدنی - عرض کنم که آقای آقا سید یعقوب مخالفتی نکردند و بمقیده بنده موافقت هم کردند خیلی هم اظهاراتشان وارد است و نظر باین که بنده خودم هم یکی از اشخاصی هستم که این طرح را امضا کردم نظرم این نبود که اگر دولت بک نفری را که سی و هشت سال عمر دارد و بیست سال سابقه خدمت او را مجبور کنند که متقاعد شود این سوء تفاهم شده و بک پیشنهادی هم شده است که بعد از کفایت مذاکرات تقدیم مقام ریاست میشود و نظر حضرت عالی و آقای کارزونی تأمین میشود که این سوء تفاهم رفع شود. (عده از نمایندگان - کافی است مذاکرات)

کارزونی - بسیار خوب است آقا همه مان همین نظر را داریم.

اعتبار - پیشنهادات قرائت شود

رئیس - پیشنهاد آقای فهیمی قرائت میشود:

بنده پیشنهاد میکنم ماده واحده بطریق ذیل نوشته شود:

ماده واحده - مستخدمین رسمی میتوانند با یکی از شرایط ذیل تقاضای تقاعد نمایند:

الف - مستخدمیکه بیست سال خدمت متوالی داشته باشد
ب - مستخدمی که بیست و پنج سال سابقه خدمت داشته مشروط بر اینکه بیست سال آن را متصدی خدمت بوده باشد

ج - مستخدمی که سی سال سابقه خدمت اعم از تصدی یا غیر آن

د - مستخدمی که شصت سال یا بیشتر عمر داشته باشد با هر قدر سابقه خدمت

دولت نیز میتواند عند الزوم مستخدمی را که سنین عمرش

که آقای کارزونی گفتند چرا ملتفت نیستید مستخدم از سن بیست سالگی آمده در وزارت خانه بیست سال هم خدمت کرده است میشود چهل ساله این اولی است که باید کار کند حالا دولت او را متقاعد کند مطابق این حقی که به او دارید می دهید. آقا چرا همچو می کنید ما نظرم این نبود آن چیزی را که ما پیشنهاد کردیم غیر آن هست که دولت هم حق داشته باشد و متقاعد کند عنوان دولت داخل این نبود آقا عقیده ما این بود که مستخدم که خدمت کرده است یا بیست سال متوالی ولو که سنش هم سی و هشت باشد یا بیست و پنج سال که بیست سال متوالیش را متصدی خدمت باشد این حق را برای مستخدم قائل شدیم که بتواند تقاضای تقاعد نماید یا سن او بشصت که رسید تقاضای تقاعد نماید و ما عقیده مان این بود برای اینکه مستخدم دارای این حق در این مراتب بشود این پیشنهاد را کردیم و دولت بک حق دیگری دارد اگر بخواید دولت چیز بکند ربطی باین ندارد (صحیح است) حالا آمد و آقای فهیم الملک بیاد ایام وزارت مالیه سابقش افتاد و این کلمه را آورده است در اینجا آقا شما سه دوره است وکیل هستید دیگر وزیر نیستید آقا که این قدر فشار بیاورید بمستخدمین دولت. ما نظر مان این بود که دیروز پیشنهاد کردیم چون در تقاعد اینهمه سخت گیریها نسبت بمستخدم بدبخت میشود اینها اصلاح شود. این حقی که حالا بدولت داده میشود غیر از آنی بود که ما دیروز پیشنهاد کردیم و امضا کردیم نظر دیروز ما اصلاح حال مستخدم بود و برای دولت حقی که میخواهید آن بعنوان دیگری است آقایان اینجا نبود مگر غیر از این بود که شما امضا کردید؟ (کارزونی - خیر روی همین زمینه که میفرمائید ما امضا کردیم) این است که حالا بنده عقیده مان این است و پیشنهاد میکنم که این کلمه دولت حذف شود همین مستخدم در صورتیکه بیست سال خدمت کرد تقاضای تقاعد بتواند بکند اما اگر دولت را هم می خواهید حق بدهید بهش آن بک عنوان دیگری است و پیشنهاد علیحده بدهید ولی داخل این نکنید آن چیزیکه

از ۵۵ سال تجاوز نموده است با دارا بودن یکی از شرایط الف و ب و ج و مستخدمی را که شصت سال از عمرش گذشته با هر مقدار سابقه خدمت متقاعد نماید تبصره ۱ - مدت عدم تصدی قبل از اجرای قانون استخدام تا میزان ربع ایام تصدی جزو سابقه خدمت محسوب میشود

تبصره ۲ - این ماده قائم مقام ماده ۴۳ قانون استخدام کشوری و ماده الحاقیه قانون استخدام مستخدمین مجلس شورای ملی مصوبه ۱۴ بهمن ۱۳۰۶ خواهد بود فهیمی

رئیس - آقای فهیمی

فهیمی (میرزا خلیل خان) - اولاً از آقای آقا سید یعقوب میخواهم شکایت کنم و گدله کنم طرح را آقایان نوشتند بعد بنده هم امضا کردم پیشنهاد بنده بالاخره این بود که ملاحظه کردید بعد یک نسبت هائی بنده دادند و چیز هائی فرمودند - (آقا سید یعقوب - خلقم تنگ شده بود چه بکنم آقا) در هر حال پیشنهاد بنده را ملاحظه فرمودید امیدوارم که موافق میل تان باشد اما در اصل مطلب اساساً قانون استخدام قبل از اینکه تکلیف مستخدمین معین شود برای یک چیز دیگری است و آن برای این است که مستخدم صحیح یعنی اعضای کار لایق و قابل برای دولت تهیه شود این مدت خدمت و درجات مختلفی که در قانون استخدام ذکر شده است برای اینجا است که اشخاص در ضمن عمل علاوه بر معلومات علمی که دارند دارای تجربه هم در عمل بشوند و برور ایام یک مستخدم قابل و لایقی بشوند که از عهده خدمات بر آیند (کازرونی - انوقت تازه بیرونش کنید) اما اینکه مثلاً آقای کازرونی فرمودند که یک مستخدمی بیست سال خدمت دارد و هنوز در رتبه یک است تصدیق فرمائید این شخصی است (کازرونی - پارتی نداشته است) که نتوانسته است خودش را بدرجه بالاتر برساند. خوب شاید فرمایش جناب عالی پارتی نداشته است پس وقتی که بنای این اقدامات خارجی شد و این اقدامات و پارتی مؤثر شد باید بوسائل

جزئی تغییر که اولاً حقی است که خود مستخدم خواهد داشت که می تواند تقاعد خودش را بخواند بچند شرط یکی اینکه ۲۰ سال خدمت متوالی داشته باشد یکی اینکه بیست و پنج سال خدمت داشته باشد مشروط بر اینکه بیست سالش را اقلامتص - دی باشد یکی دیگر اینکه سی سال سابقه خدمت داشته باشد با هر قدر سابقه تصدی یا غیر تصدی. یکی هم شصت سال از عمرش گذشته باشد با هر قدر سابقه خدمت و البته در این موقع اگر سابقه خدمتش کم باشد نسبت بحقوق تقاعدش کسر خواهد شد و کمتر خواهد گرفت بدهنده سنوات خدمت. بعد از برای دولت هم حقی قائل شدیم که دولت هم میتواند مستخدم را متقاعد کند با همان شرایط ولی باید در این موقع مستخدم سنین خدمتش از پنجاه و پنج لا اقل تجاوز کرده باشد زیرا مستخدمینی که بسن پنجاه و پنج میرسند آنها میدانیم که از حیث تجربه و اطلاعاتی که دارند غالباً مقدمندبر اشخاصی که ممکن است خیلی تحصیلات عالی کرده باشند ولی در ضمن عمل نتوانند از عهده کار بر آیند. چنانچه در این اواخر هم در موارد مختلفه مکرر دیده شده است یک اشخاصی خوب تحصیل کرده اند ولی برای اجرای امری که رفته اند خوب نتوانسته اند از عهده بر آیند این نوع نداشتن تجربه و عمل است در کار پس نمیتوان گفت صرف اینکه مستخدمی ۵۵ سال داشت او را از کار خارج کرد دولت اگر او را لازم ندارد و دید که از عهده اش کاری ساخته نیست با آن ترتیبی که قبلاً هم عرض شده است بتواند او را متقاعد کند یک اشکال دیگری از برای دولت پیش آمده بود که اینجا هم اشاره کردند که صرف اینکه هر کسی سی سال سابقه خدمت دارد با هر قدر سابقه که باشد اعم از تصدی و غیر تصدی بتواند تقاعد خودش را تقاضا کند غالب اشخاص می بینم که در ایام قبل از قانون استخدام یا قبل از مشروطه چندین سال جزء مستخدمین دولت بوده اند بدون اینکه خدمتی داشته باشند لکن حاکم یک حکمی دست یک اشخاصی داده است یا لکن مأمور یک خدمتی بیک کسی رجوع کرده است این قسمت را سابقه خدمت قرار میدهند بعد هم سه چهار سال

بعد از قانون استخدام دارای خدمت شده اند این را میبند سی سال چهل سال چهل و پنج سال برای خودشان سابقه قرار میدهند یک حقوق کزافی از دولت میگیرند یا بعبارت دیگری یک تحمیل فوق العاده بصندوق تقاعد میکنند که سرمایه این صندوق از حقوق اشخاصی است که این ایام کار میکنند البته این یک تحمیل فوق العاده است و هیچ تناسب ندارد با خدمات آنها آنچه که در این مدت در وزارت مالیه معمول کرده بودند این بود که از عده سنوات انتظار خدمت یعنی بیکاری قبل از قانون را همیشه ربع ایام تصدی حساب میکردند (عدل - همین جا است که پدر مستخدم را در میآورند) - ربع ایام تصدی هم بنده گمان میکنم خیلی بی انصافی نباشد این یک شخصی است سابقاً هم بیست سال ۲۵ سال بیکار گشته یا کار دیگر میکرده فقط بعنوان اینکه من پنجسال مدت تصدی دارم این را دلیل قرار بدهند که بیابند چهل سال سابقه خدمت پیدا کنند یک مبلغ زیادی از دولت بگیرند سابقه هم داشته است آقایان هم در مورد تقاعد و غیره ملاحظه فرموده بودند شاید غالباً هم مورد اشکال و ایراد شده است البته از اول اجرای قانون استخدام که گذشت هر چه مدت انتظار خدمت و بیکاری قبل از او هر چه هست او را لا اقل ربع این مدت ایام تصدی حساب کنند که از این حیث نه بدولت یک تحمیل فوق العاده شده باشد نه آنها بکلی محروم شده باشند یک موضوع دیگری را که بنده در این پیشنهاد خودم پیش بینی کردم ام این است که سابق در ماده ۴۳ قانون استخدام یک شرایط معین شده بود بعد در ماده الحاقیه قانون استخدام مستخدمین مجلس یک قیودات دیگری شده است که این دو ماده باید یکدیگر تراحم پیدا میکرد و در مورد اجرا و یک تفسیر های مختلفی میشد حالا که یک ماده دیگری نوشته میشود و شرایط استخدام و تقاضای تقاعد را معین میکند البته باید تصریح شود که این ماده قائم مقام آن مواد قبل خواهد بود که این ها هر دو مورد توجه مجریان قانون واقع شوند و هر کدام را در موقعش بمیل خودشان یک

می فرماید دولت خودش متصل تصویبنامه صادر میکند متحداً لصادر میکند زیر و زبر میکند وزارتخانه را دیگر لازم نیست شما بیشتر از این يك قانون دیگری يك شمشیر دوسره بدست دولت بدهید ما در اینجا خواستیم تکلیف مستخدمین را نسبت بخودشان معین کنیم اگر دولت محتاج باین چیزی که حضرت تعالی پیشنهاد کردید بود با اینکه این ماده پیشنهادی ما مدتی است منتشر شده است و دولت هم کاملاً مطلع است و مخصوصاً اداره تقنینیه لوایچی که در مجلس باید مطرح بشود بدولت اطلاع میدهد اگر دولت خودش را محتاج باین میدانست پیشنهاد میکرد دولت خودش را محتاج باین نمیداند ما آمدم بیان کردیم گفتیم مستخدم در صورتیکه دارای یکی از این اوصاف اربعه باشد بتواند تقاعد خودش را بخواهد و بنده عقیده ندارم که دولت مستخدم پنجاه و پنجساله را تقاعد کند بنده میگویم دولت از شصت ساله کمتر را نباید تقاعد کند. عقیده بنده این است (اورنگ - این هم کم است) ابدأ این حق را بنده نمیدهم بنده میگویم همین قدر دولت اگر بخواهد مستخدمی را تقاعد کند از شصت بیالا تقاعد کند نه اینکه پنجاه و پنجساله را شما همین قید را که آوردهاید تمام زحمات ماها را بهدر دادید چرا؟ بعلت اینکه ما میخواهیم بگوئیم وقتیکه مناط سن باشد باید شصت سالگی باشد نه مناط سن پنجاه و پنجسالگی باشد شما این را آوردهاید مرادف با آن قرار دادهاید و تمام آن نظریاتی که خواستیم که ترفیه از برای مستخدم باشد از بین بردارید. پس این عقیده کاملاً بر خلاف عقیده بنده است بنده عقیده ام این است که دولت اینها را در سن شصت سالگی تقاعد کند نه در سن پنجاه و پنجسالگی حالا که اینطور شد جزء اولش همان پیشنهادی است که هشتاد نفر امضاء کرده اند در جزء دوم که آمدم حق دادید بدولت که پنجاه و پنجساله را تقاعد کند تمام آن چیزهای ما را بهم میزند باید دولت در شصت سالگی تقاعد کند اما اینکه فرمودید تبصره دو و سه وقتیکه مجلس شورای ملی آمد ماده ۴۳ قانون استخدام و آن تبصره را این جور معنی کرد محتاج نیست. نه موسسه تقاعد بر میگردد بآن قانون و نه به چیز دیگری آنچیزی که موسسه تقاعد

تفسیر جدیدی بکنند مقصود این است که در تبصره ثانی بنده تصریح کرده ام که این ماده قائم مقام ماده ۴۳ قانون استخدام کشوری و ماده الحاقیه استخدام مستخدمین مجلس خواهد بود در این جا هم گمان میکنم آقای مؤید احمدی اشتباهی کرده بودم بنده ۳۰۷ نوشته بودم ۳۰۶ باید باشد با این توضیحاتی که دادم در این ماده که پیشنهاد شده است گمان میکنم آقایان هم موافقت بفرمایند که منظور اصلی بعمل آمده باشد

رئیس - آقای اعتبار موافقت

اعتبار - بلی

آقا سید یعقوب - مخالفم

رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - توجه بفرمائید پیشنهادی که آقای فهیمی فرمودند با اینکه اولاً معذرت می خواهم از آن عصبانی شدن اولم معدک حالا هم عصبانی هستم از این پیشنهاد نهایت به آن تندی عصبانی نیستم آقای فهیم الملک: شما خودتان در وزارتخانه بوده اید و دیده اید که مجلس و قوانینی که دولت پیشنهاد کرده است نسبت به مستخدمین چقدر فشار بینی و بین الله فشارهای فوق العاده نسبت به مستخدمین شده است و از هر طرف نسبت به توده مستخدمین نسبت باینکه اگر مستخدم يك دقیقه دیرتر آمد هزار گونه این بیچاره های که بعنوان اینکه مستخدم دولت هستند اینها را مضیق و محدود کرده اند باندازه که بنده که خودم مستخدم نیستم و یک نفر از قانون گذارها هستم اوصاف میدهم که فوق العاده به آنها سخت شده است ما از نقطه نظر اینکه دیدیم در موسسه تقاعد در فهم ماده قانون استخدام و فهم تبصره پیشنهادی يك معنایی را قائل می شویم و همینجور رؤسای موسسه تقاعد هر یکی يك جور معنی را استفاده میکنند و کاملاً تابع ملاحظه وزیر هستند که وزیر که آنجا نشسته است نظرش چه چیز است که در عقاید آنها نسبت بمستخدمین يك سخت گیریها و يك عدم فهم قانون کاملاً شده است ما خواستیم که این قانون خیلی واضح و روشن باشد آمدم نسبت بمستخدمین این کار را کردیم آقا شما

عمل میکند این است دیگر محتاج نیست به آن بر کرد دیگر احتیاج ندارد باینکه شما این تبصره را پیشنهاد کنید پس عقیده بنده این است حالا باز تذکر میدهم اینکه شما فرمودید که دولت نیز میتواند عنداللزوم هر وقتیکه شما این را بفرمائید میگوید عنداللزوم عنداللزوم میگوید آقا شما خبر ندارید چه چیز است میگوید چیز های اداری ماست ما قانون مینویسیم باید صریح الدلاله باشد عنداللزوم چه چیز است شما نمیفهمید من میفهمم خوب شما چه چیز میفهمید ملام اینطور کشیده است که این مستخدم پایش را کج گذاشته است حالا عنداللزوم شده است باید صریح بنویسند بنده میگویم از شصت سال پائین نباید مستخدم تقاعد شود پس عنداللزوم کدام است مستخدمی را که سن عمرش از پنجاه و پنجسال برای چه؟ این یکی و همچنین مدت تصدی قبل از اجرای قانون استخدام آمدم سر این موضوع که برای آقای اعتبار هم مطلب روشن می شود مادراین جا در موقعیکه نصرت الدوله وزیر مالیه بود آمد و يك قانونی در این جا پیشنهاد کرد که تا نه ماه اگر کسی نیاورد سابقه خدمتش را دیگر ازش پذیرفته نمی شود يك عده از این کسانی که شما وحشت دارید يك عده از زمان آغا محمدخان زنده هستند تا زمان فتح علی شاه زنده هستند اینها بکلی از بین رفته اند یادست اجل برده استشان یادست انقلاب برده استشان. اینجا نیستند. يك عده راهم آن قانون شما فکر نکنید که يك عده پاشوند سرپا و بیاوند بعنوان حقوق تقاعد از ما پول بگیرند مفهوم کلی را هیچوقت نمی شود محل ایراد قرار دهید مصداق خارجی بیاورید این عده را که شما تصور کردید که اگر ما این جا تبصره را زیاد نکنیم يك جماعت فوق العاده بصدوق تقاعد حمله خواهند آورد این وجود خارجی اش کدام است؟ ندارید آن قانون ممنوع کرده است دیگر سابقه خدمت پذیرفته نمی شود. موسسه تقاعد هم بقدری سخت گیری کرده است که محل احتیاج نیست پس این تبصره از نرس اینکه مبادا يك عده حمله کند بصدوق تقاعد موضوع ندارد و از بین رفته است چرا؟ چون وجود خارجی ندارد مجرد نوشتن در اینجا

ایجاد همچو اشخاصی در خارج نمیکند اینها باید دارای سند خدمت باشند سند خدمت ندارند چرا بعلت اینکه محدود کردیم از بین بردیم ابتدای خدمت را معین کردیم آن تبصره را هم که عرض کردم بعد از آنکه مجلس شورای ملی برای ۸۰ نفر که امضا کرده اند ماده ۴۳ و آن تبصره را منع کرده است دیگر محتاج به این تبصره نیستیم این است که بنده موافق هستم با همان پیشنهاد هشتاد نفر با حذف کلمه و دولت یعنی دولت هم محتاج نیست با همان ماده موافقم.

رئیس - مقدم بر پیشنهاد آقای فهیمی پیشنهاد آقای روحی است قبل از رأی گرفتن باید تکلیفش معین شود قرائت میشود.

پیشنهاد آقای روحی

پیشنهاد میکنم طرح از دستور خارج شود

عده از نمایندگان - خیر

روحی - اجازه بدهید توضیح بدهم بعد بفرمائید

رئیس - بفرمائید

روحی - بلی آقا بشنوید توضیحات بنده را عرض میکنم این طرح را هفتاد هشتاد نفر از آقایان امضاء کرده بودند بنده هم بکنفر از امضا کنندگان بودم اصل نظر ما تسهیل بود برای يك عده از مستخدم بعد شنیدم در خارج این طرح را يك دستی بهش زده اند و پس و پیش کرده اند کلمات اولیه و از آن معنای اولیه منحرفش کرده اند (بعضی از نمایندگان - اینطور نیست) تکذیب کنید به بنده گفتند آقای معاون مالیه تشریف آوردند و در تحت نظریات ایشان يك کلماتی یائین و بالا شد که این بضرر مستخدمین تمام شد ...

اعتبار - خیر اینطور نیست

یاسائی - توهین میکنید بما هیچ همچو چیزی

نیست. پیشنهاد آقای فهیمی است.

اعتبار - بخوانید طرح را بعد بفرمائید

روحی - تأمل کنید آقا. توبه سرکار بعد است.

گوینده آقای دکتر حسن خات به بنده صلح اینجا

گفتند ... (خنده بعضی از نمایندگان)

دکتر عظیمی - پیشنهاد آقای فهیمی است

روحی - این توهین نیست . اگر يك وقتی کسی در يك طرحی نظر دولت را رعایت کنند این توهین است . (جمعی از نمایندگان - اینطور نیست) خوب نیست . که نیست صدا بلند کردن و داد و فریاد یعنی چه . بگذارید توضیح بدهم . بعد آقای فهیمی يك پیشنهاد علیحده بر این طرح اضافه کردند که آن طرح را بکلی از بین برد که بالاخره بنده این را میدانم که اگر باین پیشنهاد رأی بدهید باز مورد مذاقه و دقت میشود آنان هم مثلاً ملاحظه بفرمائید يك قسمت های دیگری از بین افتاده است . متقاعد یعنی چه ؟ یعنی کسی که از کار افتاده قوایش خسته بشود دماغش استعداد خدمت نداشته باشد دولت در ازاء خدمات گذشته باین يك پولی بدهد اشخاص میآیند قانوناً متقاعد میشوند بعد يك جا حقوق تقاعد می گیرند دو مرتبه کنتراست میشوند آخر اینها باید دقت شود از طرفی خزانه دولت را بیکی میدهیم در ثانی هم باز پول بدهیم بآنها این است که بنده با این عجله این طرح را گذراندن صحیح میدانم امشب ما فراکیون داریم دولت هم در آنجاست این طرح میآید آنجا دقت میکنیم صحبت میکنیم فردا صبح در اول جلسه بنده هم موافقت می کنم آقایان هم موافقت میکنند این جزء دستور میشود و الا هیچ لزوم ندارد که ما با این عجله رأی بدهیم و این طرح را بگذرانیم آنوقت در آتیه هم برای دولت و هم برای مردم اسباب زحمت شود و آقایان هم که داد و فریاد میکردند . خیر هیچ موهن نیست بنده هم اگر عرضی کردم حاضر در هر موقع استدلال کنم و هیچوقت هم در مقام توهین برقصای خودم نبوده ام و همیشه کمال احترام را داشته ام .

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - غالباً اتفاق می افتد که در مجلس يك لوايح يا قوانينی مطرح میشود در ضمن هم يك پیشنهاداتی

میشود بالاخره در صورتیکه مجلس رأی داد قانون مطابق آن پیشنهاد اصلاح میشود و قائم مقام آن طرح یا لایحه که پیشنهاد شده میشود این خیالی که آقای روحی فرمودند در این لایحه دستی برده شده بنده کاملاً تکذیب میکنم

در این طرح دستی رفته نشده است بنده کاملاً تکذیب میکنم آقای دکتر حسنخان فرمودند خوب آقای فلان فرمودند خوب خودتان هم میفرمائید خوب بهیچوجه تغییری نکرده است این طرح حاضر است خدمت آقای رئیس است آقای مؤید احمدی هم خدمتشان است ... **دکتر حسنخان عظیمی** - پیشنهاد آقای فهیمی را گفتم غیر از این است

اعتبار - صحیح است . بالاخره يك طرحی را که بنده تصدیق آنرا داشتم که بامضاء آقایان برسانم همانطور که آقایان امضاء کرده اند خدمت آقای رئیس است اگر میخواهید به بینید به بینید بدون يك کلمه تحریف هرکس این را تصور میکند میتواند برود به بیند و بنده خیال میکنم آقای روحی قبل از اینکه این اظهار را بکنند بهتر این بود که میرفتند اینرا میدیدند آنوقت در مجلس يك اهانتی را نسبت برفقایان یا یکی از رفقایان میدادند (روحی - اهانتی نیست) اما راجع باستدلالی که کردند برای اینکه اینرا از دستور خارج کنیم برای اینکه يك مستخدمی که متقاعد شد چرا او را میآورند کنتراست می کنند بنده ماده ۵۵ قانون استخدام را میخواهم تا ملاحظه بفرمائید که این حق هم کاملاً مطابق قانون بدولت داده شده است و مانعی ندارد وقتی قانون بمن حق میدهد که اگر بیست سال یا سی سال خدمت برای من قائل شد و من را متقاعد کرد و دولت بمن احتیاج داشت مطابق این ماده قانون مرا کنتراست کند و البته در این جا قانون يك حق دیگری بمن میدهد

ماده ۵۵ - با داشتن حقوق تقاعد یا وظیفه اخذ هر گونه مواجب و مستوری دیگری از خزانه دولت ممنوع است و اگر شخص متقاعد بمقتضیاتی مجدداً مرجع

خدمت موظفی در ادارات دولتی بشود در مدت تصدی آن خدمت حقوق تقاعدی را دریافت نمیکنند ولی مدت خدمت جدید او منظور و پس از خروج از خدمت از باب این مدت بجزای که در ماده ۴۵ مقرر است بر حقوق سابق او افزوده میشود . بنده در اینجا میخواستم عرض کنم که اگر دولت بنا باظهار سرکار یکی دونفر را هم آورده است این کار را کرده برخلاف قانون عمل کرده بلکه مطابق قانون عمل کرده و این حق را هم باید داشته باشد در پیشنهاد آقای فهیمی هم کاملاً اصلاح شده است و بفتح مستخدمین هم هست و بنده تعجب می کنم از آقای کارزونی که میفرمایند بنده خودم مستخدم هستم و بالاخره هیچوقت هم نمیخواهم صرف نظر کنم از وظائف استخدای خودم و هیچوقت هم اقدامی بضرر خودم نمیکنم و اگر هم بکنم شما باور نکنید .

رئیس - آقایانیکه با خروج از دستور این لایحه موافقت قیام فرمایند (عده قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد . آقایان در مقابل پیشنهاد آقای فهیمی توافق میکردند بجای ماده میگذاشتیم ولی حالا ... (یاسائی - اجازه میفرمائید) بفرمائید **یاسائی** - عرض کنم آنچه از نظریات آقایان معلوم میشود این است که آقایان باید پیشنهاد ایشان موافقت دارند فقط در يك قسمت آن توافق ندارند و آن قسمتی است که ایشان نوشته اند که دولت باینجاء و پنج سال عمر بتواند آنها را متقاعد کند و آنرا هم بنده با اطلاع خودشان پیشنهاد کردم که شصت سال باشد (صحیح است) دولت میتواند با شصت سال عمر مستخدمی را متقاعد کند آنوقت تصور میکنم در این صورت دیگر اشکالی باقی نماند **عادل** - تبصره غلط است

رئیس - تأمل بفرمائید . آقای فهیمی شما در پیشنهادتان این کلمه را می افزایید ؟ **فهیمی** - بنده پیشنهاد خودم را در قسمت تبصره منظور اصلاح میکنم که بجای پنجاه و پنج سال شصت

سال نوشته شود و آن جمله آخرش دیگر مورد ندارد یعنی احتیاجی به آن نیست همینقدر دولت میتواند مستخدمینی را که شصت سال از عمرشان گذشته است با شرایط فوق متقاعد کند .

رئیس - معذالك شما مخالفید آقای عدل ؟

عدل - بلی بنده مخالفم

رئیس - پس تأمل بفرمائید . آقایانیکه پیشنهاد آقای فهیمی را قابل توجه میدانند قیام فرمایند ... (آقا سید یعقوب - باصلاح آقای یاسائی) (اغلب قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد ...

عدل - بنده تقاضای تجزیه میکنم راجع بتبصره

رئیس - اجازه بفرمائید . وقتی پیشنهاد آقای فهیمی قابل توجه شد برای آقا مجال است که هر گونه پیشنهادی بخواهید در این خصوص بفرمائید . پیشنهادی از طرف آقای احتشام زاده رسیده است ... (احتشام زاده - بنده استرداد میکنم) پیشنهادی از آقای آقا سید یعقوب رسیده است قرائت میشود .

پیشنهاد میکنم در ماده واحده کلمه دولت می تواند حذف شود

رئیس بفرمائید

آقا سید یعقوب - عرض کنم چون بعد از آنکه مقام ریاست رأی گرفتند به پیشنهاد آقای فهیمی بنده خودم ملتفت شدم که پیشنهاد آقای فهیم الملك با اصلاح آقای یاسائی بود چون اعلام نفرمودند اگر اعلام فرموده بودند که پیشنهاد آقای فهیمی با اصلاح آقای یاسائی است و آن تصحیح مختص بيك صورت است که دولت حق ندارد اگر بیست سال خدمت داشته باشد آن را منتظر خدمت کند فقط نسبت به شصت سال است در صورتیکه این تصحیح و توضیح راجع باین قسمت باشد بنده کاملاً موافقم و بنده هم پیشنهادم را استرداد میکنم . **رئیس** - لازم نبود بنده اعلام کنم برای اینکه خود

پیشنهاد کنند، بر پیشنهادش افزود و این تحصیل حاصل بود برای ما

آقا سید یعقوب - بنده استرداد میکنم.

رئیس - پیشنهاد آقای اورنگ.

اورنگ - استرداد میکنم

رئیس - آقای فرهمند پیشنهادی کرده اند قرائت میشود بنده پیشنهاد میکنم در ماده واحده از کلمه همینطور ببرد حذف شود

رئیس - بفرمائید

مخبر فرهمند - عرض کنم آن پیشنهاد آقای فهیمی

که تصویب شدن آن اندازه نظر بنده را تأمین کرد ولی معذک تصور میکنم باز هم در موقعیکه قانون در جریان خودش

میبرد يك تعبیراتی برای تبصره ها میشود که اسباب اشکال خواهد شد و همینطور برای موادش و بهترش این بود که

اشخاصیکه میخواهند متقاعد شوند با دارا بودن یکی از آن شرایط بتوانند خودشان را متقاعد کنند ولی از آنطرف

هم اختیار بدولت داده شود که اگر اشخاص را لازم دارد نگاهدارد و اشخاص را که لازم نداشته باشد و خودشان

تقاضای تقاعد میکنند تقاعدشان را قبول کند و دولت هم خودش در قانون استخدام يك اختیاراتی برای تقاعد

کردن اشخاص داشته و آن قسمت زائد بوده و بنده تصور میکنم باز هم با آن تبصره هایی که آقای فهیمی گذاشتند

يك اشکالاتی فراهم خواهد شد

رئیس - آقای ملک موافقت

ملک مدنی - بنده پیشنهادی کرده ام.

رئیس - آقای کازرونی مخالفند (کازرونی - بلی) بفرمائید.

کازرونی - بنده از مقام ریاست در خواست کردم که پیشنهاد آقای فهیمی را با اصلاحی که شده مجدداً قرائت

بکنند لیکن آنچه بر گوشم تا اندازه که حاضر است و آشنا شده بقدری تبصره و پیچ و تاب در این ماده بود که

نمیدانم چه روزگاری بر سر قانون استخدام و این پیشنهاد خواهد آورد بنده عرض میکنم يك پیشنهاد ساده

توجه میداند قیام فرمایند
(عده قلبی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. سه پیشنهاد داور بحذف تبصره اول رسیده است قرائت میشود

پیشنهاد آقای عدل

پیشنهاد میکنم تبصره اول حذف شود

پیشنهاد آقای ملک مدنی

تبصره های پیشنهادی آقای فهیمی را تقاضای حذف می نمایم.

پیشنهاد آقای مؤید احمدی

بنده پیشنهاد میکنم تبصره يك و دو حذف شود

رئیس - آقای عدل

عدل - عرض میشود که بنده خودم از اشخاصی هستم که متقدم دولت دروازه استخدام را بقدری باز

بگذارد که همه مردم بروند رو با استخدام و اخیراً این نضیقاتی که بمستخدمین شده است بنده مخالفم و باید يك

کاری کرد که نوکر دولت نوکر باشد سایرین هم بروند بی کارشان ولی آن اشخاصیکه سالها خدمت کرده اند و

امروز از کار افتاده اند و يك حقوق دارند بنده تعجب میکنم که آقایان هشتاد نفر جمع شده اند و خواسته اند

برای آنها خدمتی بکنند در این روز آخر مجلس این تبصره دوم يك اسباب دعا گوئی برای مجلس فراهم

کرده است خوب بود آقای فهیمی خودش این کار را نمیکرد آخر شما چرا يك همچو پیشنهادی را میکنید خوب بود

میگذاشتید خود دولت میکرد دیگر بدست ما چرا؟ ما بیائیم اشخاصیکه خدمت کرده اند پیش از قانون استخدام

گذری. قانون استخدام شش سال است گذرانده اید قبل از آن را بیآوریم بوج حساب کنیم؟ این دعا گوئی

چرا بدست ما درست شود بما چه مربوط است آقا؟ این کار را هم اگر دولت میخواهد بکند خودش این کار را

بکند ما چرا این کار را بکنیم بنده از آقایان هشتاد نفری که این طرح را امضاء کرده اند استدعا میکنم بهمان

طرحی که خودشان داده اند رای بدهند یا اقلاً اگر میخواهید

به پیشنهاد آقای فهیمی رأی بدهید این تبصره را بردارید شما چطور بر میدارید می آورید استخدام مستخدم را

چهار سالش را يك سال حساب میکنید فرضاً میخواهید بکنید چرا ما بکنیم دولت بیآورد ما رأی بدهیم این

آخر مجلس اسباب دعا گوئی برای ما فراهم نشود

کازرونی - عجب عاقبت بخیری برای خودمان تهیه می کنیم.

رئیس - آقای معاون وزارت مالیه

معاون وزارت مالیه - این تبصره که علاوه کرده اند تبصره نیست که اسباب این بشود که عدم دعا گوئی برای

مجلس شورای ملی فراهم شود مطابق این قانونی که الان پیشنهاد شده بود اگر يك کسی دو سال خدمت کرده بود

قبل از اجرای قانون و سی سال بیکار بود بعد هم در موقع اجرای قانون مشغول يك خدمتی بود دارای حق این

میشد که حقوق تقاعد چهار سال بگیرد یعنی این حقوق تقاعدی که مستخدمین در مدت خدمتشان پرداخته اند آن

کسیکه در موقع قبل از اجرای قانون استخدام بیست سال بیکار بوده...

دکتر عظیما - کیست آن آدم بکنفرش را برای شماره نشان بدهید.

معاون وزارت مالیه - چرا هست. آنوقت همان آدم استفاده میکند از همین پولی که مستخدمین داده اند

و چهار سال حقوق تقاعد میگیرد ولی این تفسیری که میشود در این تبصره برای اینست که اگر يك کسی

برفرض خدمت کرده باشد باندازه که خدمت کرده اجر بگیرد نه باندازه خدمتی که نکرده بعد از اجرای قانون

استخدام البته دوره بیکاری جزء خدمت است ولی قبل از دوره استخدام که يك اشخاصی بواسطه يك احکام و

نوشتهجاتی سابقه برای يك مدت مختصر گذرانده اند آنوقت صندوق تقاعد تکافو نخواهد کرد که بآنها حقوق تقاعد

داده شود و باید مبلغی هم رویش گذاشت و کمات میکنم که این تبصره بصرفه مستخدمین است

عدل - ما همان قانون استخدام و همان مادرا میخواهیم

رئیس - آقای یاسائی

یاسائی - عرض میشود اگر آقایان اجازه بدهند بنده ماده قانون مربوط باینموضوع را میخواهم تا آقایان توجه فرمایند به بنده ، میخواهم دعاگو درست کنیم یا نفرین کن یا قصدمان خدمت است . ماده ۴۳ - عموم مستخدمین دولتی حق دارند با رعایت یکی از دو شرط ذیل تقاعد خود را از خدمت بخواهند

(۱) پس از سی سال خدمت و شصت سال عمر
(۲) در صورت داشتن پنجاه و پنج سال عمر و بیست و پنجسال خدمت مشروط بر اینکه بیست سال آن را متصدی شغل بوده باشد و هرگاه تحلیل قوا و ضعف و پیری مانع نشود و مایل باشد تا سن هفتاد نیز میتواند مشغول خدمت باشد ولی از هفتاد سالگی باید حتماً از خدمت معاف شوند . دولت نیز میتواند با شرایط (۱) و (۲) مستخدمی را متقاعد نماید . حالا شما آمده اید پنجاه و پنجسال را که دولت میتواند متقاعد کند محدودش کرده اید و بطور کلی گفته اید شصت سال . اینکه تک به مستخدمین شده پس شما قانون را ملاحظه نکرده اید . . . .

عادل - تبصره که شما خدمت چهار سال را یگسال میکنید این را عرض میکنم

یاسائی - اما آن قسمت که فرمودید تصدیق فرمائید که صندوق تقاعد را نباید طوری در معرض باصطلاح استفاده اشخاص قرار داد که هیچ سابقه خدمت ندارند (عادل - چطور آقا) اجازه بدهید بنده توضیح بدهم قانون استخدام توضیحی بالصراحه ندارد که مدت انتظار خدمت را آیا میشود جزو سابقه خدمت محسوب داشت یا خیر در عمل آن قسمتی که قبل از اجرای قانون استخدام بوده است آمده اند ربعش را حساب کرده اند و مستخدمین وزارتخانهها هم این حساب را قبول کرده اند و حالا هم يك چیز معمولی شده درقانون استخدام يك چیز بالصراحه نیست حالا اگر شما میخواهید آن انتظار خدمت های قبل از اجرای قانون و سابقه

خجلیتی شورای ملی تصویب ۱۴ بهمن ۱۳۰۶ خواهد بود
ملك مدنی - عرض کنم اتفاقاً اینموضوعی كه الان مطرح است اینجا پارسال بنده در اداره تقاعد بك كاری داشتم رقیم آنجا و از این موضوع يك اطلاعی پیدا کردم خواستم بمرض آقایان برسانم و آن این است كه قریب چهار صد هزار تومان از پول این تقاعد را همین اشخاصیکه سابقه خدمت قبل از اجرای قانون استخدام داشته اند هشت هزار تومان و نه هزار تومان تفاوت گرفته اند بنده عرض میکنم این اطلاعی است كه از خود وزارت مالیه به بنده داده اند اشخاص مختلف آمدهاند و پول تقاعد پول همان مستخدمین فقیر و بیچاره كه درولایات میدهند گرفتهاند در صورتیكه ازتیب مستخدمینی بوده اند كه استخدام دولت فرض کنید قبل از مشروطیت و همینطور از ایل مشروطیت يك نوع تقنی برایشان بوده است به استخدام متاسفانه وقتی آقای فهیمی این پیشنهاد را کردهاند اصلاً آنکسانی كه باید پول را بگیرند گرفتهاند دیگر اساساً کسی باقی نمانده است الا آن هم يكجا حقوقاً تقاعد را گرفتهاند هر کدام مبلغ کلی از هشت هزار تومان و نه هزار تومان گرفتهاند بنده صورتنش را هم داشتم و يك شب هم در فراکسیون عرض کردم سیزده هزار تومان رفته اند پول گرفته اند قریب چهار صد کسری بوده است كه الا آن هم دارند بطور شهریه میگیرند و این اصلاح بعقیده بنده موردش گذشته است اگر ابتداء این اصلاح در نظر گرفته شده بود خیلی خوب بود بنده از آن اشخاص هستم كه بهیچوجه موافق نیستم كه يك طبقاتی كه سنوات خدمت زیادی داشته اند بایند و از صندوق تقاعد يك پولهای بگیرند در صورتیكه یكهران هم پول تقاعد نداده است (طلوع - مقصود ماهم همین است) الا آن آمده است و مبلغی گرفته آنهايي كه آمدهاند و گرفتهاند شما چكارشان میکنید آمدهاند گرفتهاند و رفتهاند و دیگر کسی باقی نمانده است شاید اغلب آقایان میدانند كه بنده مستخدم دولت نیستم سابقه خدمت هم ندارم و نه هیچوقت فكر استخدام در بلاغ من نبود میکند ولی اینها را اطلاع دارم كه این

پول مستخدمین بیچاره بچوساالی گرفته می شود بشون تقاعد بنده آدم سراغ دارم كه سیزده هزار تومان تقاعد گرفته است كه هیچكدام از آقایان اطلاع ندارند (عراقی - همه آقایان میدانند کیست) ممكن است اگر آقایان اشكالی دارند فردا بنده صورتنش را بیاورم از این سیزده هزار تومانی یکی دونا نیست خیلی است بنده خیر دارم و حاضریم هم عرض کنم كهها هستند این است كه بنده پیشنهاد كردم كه این بصره حذف شود برای اینکه ممكن است يك اشخاصی هم باشند كه اینها واقعاً يك سنوات خدمتی از ابتدای مشروطه داشته باشند چرا ما برای اینها يك ربع قائل شویم حالا كه میخواهید اصلاح کنید بنده موافقت میکنم اگر باین کیفیت اصلاح شود كه از ۱۳۲۴ قائل شوید یعنی اشخاصیکه از ۱۳۲۴ باین طرف داخل خدمت شده اند آنها نباید سنوات خدمتشان را يك ربع حساب کنند و اشخاصی دیگر هم كه منظور نظر آنان است دیگر موضوع ندارد زیرا گرفته اند و رفتهاند و الا ابدأ این اصلاح مفید نیست مگر اینکه يك اشخاصیکه يك شواهی دارند و از قدیم در كار بوده اند و الا آن هم دارند كار میکنند يك اجحافی نسبت باینها می شود بنا براین بنده عقیده ام این است كه این دو بصره لزومی ندارد و همان اصلاحیکه در قانون شده است كه دولت حق نداشته باشد اشخاص را متقاعد کند مگر درسن شصت سالگی كه حق قانونیش است همان کافی است و این دو بصره بنظر بنده زائد است و بنده پیشنهاد حذفش را هم کرده ام .

رئیس - آقای اغتیار

اغتیار - متأسفانه بنده منی بینم مطلب خیلی اشتباه شده برای اینکه آقای ملك در اینجا يك بیاناتی فرمودند كه تمام دلائل بنده و موافقین این لایحه است ما میخواهیم همان اشخاص را كه در نظر داشتید كه در اثر یکسال دوسال سابقه خدمت حكومت يك محلی بیست سال سی سال بیکاری را ضمیمه میکنند و بایند از صندوق تقاعد استفاده میکنند نیایند و استفاده نکنند از کسانی كه الا آن خدمت میکنند و بایك حقوقهای جزئی حق تقاعد میردازند و با فقر و بیچارگی زندگانی شان را طی میکنند از اینها يك همچو پولهای را نگیرند

موقع سابقه خدمت داشته آهیم دروغ ما دیگر نباید اینقدر ارفاق و کمک های غلط بکنیم و باید جلوی اینکارها را گرفت برای اینکه ما میخواهیم به مستخدمین ارفاق کنیم و بالاخره بهمان اشخاصی که آقای ملک در نظر دارید

رئیس - آقایانیکه با پیشنهاد آقای ملک مدنی موافقت قیام فرمایند

(معدودی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد اخیری از آقای طهرانی رسیده است

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی دامت عظمه تبصره ذیل را بمداه واحد پیشنهاد میکنم.

مستخدمین جزء در صورتیکه سنین خدمت آنها به بیست رسیده باشد و همچنین مستخدمین رتبه یک و دو که مطابق مفهوم ماده ۱ قانون تقاعد میشوند نصف حقوق قانونی سنوات تقاعد بآنها داده خواهد شد

طهرانی - اساساً عدالت مقتضی این است که هر کس حقوق تقاعد میدهد حق داشته باشد از صندوق تقاعد استفاده کند ما ملاحظه میکنیم مستخدمینی که در ادارات دولتی هستند از فراش دوازه سیزده تومان تا رتبه یک و دو و بالاخره اشخاص زیر اشل اینها حقوق تقاعد میدهند از دیگران هم زیاد تر میدهند وقتی که بیست سال سی سال ده سال رفتند خدمت کردند بیرون هم که رفتند یا بیرونشان کردند از صندوق تقاعد حقی ندارند بنابر این بنده پیشنهاد کردم حالا که آقایان هم در نظر دارند که کسانی که بصندوق تقاعد حقوق میدهند حق دارند که از صندوق تقاعد استفاده کنند منتها یک حدی قائل شده‌اید بیست سال که کسی خدمت کرد پس از تقاعد شدن حق دارد حقوق بگیرد اینجا بنده پیشنهاد کردم که مستخدمین جزء را هم مشمول بشود مستخدمین جزئی که حقوق تقاعد میدهند بیست سال اگر سابقه خدمت داشتند. اگر از جهت اینکه بیچاره‌اند و عیال و اولاد دارند و ما نسبت بآنها ارفاق میکنیم بنده گمان میکنم نزدیکتر باشند به اینکه

حالا آقای ملک يك اشتباهی کردند راجع بایام انتظار خدمت میفرمایند بهتر این است که بایم و از ۱۳۴۴ باین طرف محسوب کنیم این را بشما عرض کنم که اشتباه نشود قانون استخدام دو قسمت دارد یکی خدمت قبل از اجرای قانون است یکی بعد از اجرای قانون قبل از اجرای قانون مطابق آن تبصره‌ایست که دولت تقاضا کرده است و بعقیده بنده کاملاً صحیح است یکی هم بعد از اجرای قانون است که مطابق جزء ایام خدمت است و دیگر اینجا صحت يك ربع و اینها نیست اگر يك کسی مستخدم رسمی باشد و بعد از اجرای قانون سه سال ده سال منتظر خدمت باشد تمام آن ایام انتظار خدمت مثل خدمت برای او میباشد و نسبت باو هیچ کسری نمی‌شود و او بجای خودش صحیح است بنا بر این بآن آقایان و آن اشخاص که خودتان تذکر دادید ما خواستیم که این سابقه دومرتبه تجدید نشود یعنی آن پولها را دومرتبه نگیرند برای چه برای اینکه اگر می‌خواستیم که آن وضعیت دو مرتبه تجدید شود تصدیقاً بفرمایید که دیگر صندوق تقاعد مسخره می‌شد یعنی پولی نمی‌ماند برای مستخدمین و اشخاصیکه آقا نظر دارند و نسبت بانها ارفاق میکنند که مستخدمین واقعی دولت هستند و سایرین را اجازه بفرمایید که بنده عرض کنم غیر واقعی هستند (عدل) - چرا غیر واقعی هستند برای چه؟ برای اینکه آن مستخدمین مستخدمینی هستند که آقا والی فلاجا پوده‌اید تشریف برده‌اید آنجا و آقا این شخص را استخدام کرده‌اید و حکم داده‌اید ولی اینها غیر از مستخدمین واقعی هستند مستخدمین واقعی آنهایی هستند که دولت آنها را استخدام کرده است و با اینها خیلی فرق دارند (عدل) - در قانون نوشته‌است با حکم

رئیس (خطاب به آقای عدل) شما را بر عایت انتظامات متوجه میکنم

اعتبار - بنده میتوانم بشما نشان بدهم خودتان هم میدانید ما يك مستخدمینی درست کردیم حالا باز خوب بود که اگر حاکم آنوقت باو حکم میداد ولی امروز آن والی باو تصدیق میدهد که تو در فلانوقت در فلان

مورد مرحمت و عاطفه واقع شوند پس بنابر این اگر يك مستخدم جزئی که بیست سال سابقه خدمت داشته وقتی بیرونش کردند حق داشته باشد که از صندوق تقاعد استفاده کند و همین ماهی سه تومان کیش بیاورد و کمک بزند کالایش بکنند یکی هم مستخدمین رتبه یک و دو حقوق آنها از سی چهل تومان تجاوز نمیکند و اینکه در اینجا آقای فهدمی اظهار کردند که اگر لیاقت داشتند ترقی میکردند خیر غالباً اینطور نیست غالباً که در دوائر وزارتخانه‌ها نگاه میکنیم این طور نیست خیلی هاستند که لیاقت هم دارند و ترقی نکرده‌اند و در همان رتبه يك و دو باقی هستند در صورتیکه ما ما می‌دانیم که حیات هم روی دوش همین مستخدمین رتبه یک و دو وسه میباشد و بار را اینها میکشند بنا بر این چون نظر آقایان هم روی ارفاق است که يك بیچاره معیلتی وقتی که بیچاره شد بتواند زندگانی کند بنا بر این رتبه يك و دو را هم ما میباید قائل شویم که اینها بعد از بیست سال خدمت وقتی که تقاعد شدند بانها نصف حقوقشانرا بدهند سی و دو تومان بگیرند بیست تومان بهشان بدهند حالا اگر اعتراضی بشود از طرف آقایان که خیر اصل کلی برهم می‌بخورد بنده عرض میکنم خیر چرا اصول کلی بهم می‌بخورد خیر هیچ هم بهم نمی‌بخورد همانطور که در اغلب جاها يك تبصره يك چیزی برای توضیح پیشنهاد میکنیم این هم يك ماده ایست يك تبصره ایست که میگوئیم مستخدمین يك و دو بعد از بیست سال خدمت وقتی که تقاعد شدند نصف از حقوقشانرا بعنوان تقاعد بهشان بدهند اگر واقعاً نظر ارفاقی و نظر عاطفه آقایان دارند این را قبول بفرمایند نسبت باین مستخدمین اما راجع به پیشنهاد آقای فهدمی . . . . .

(در اینموقع دو نفر از آقایان نمایندگان از مجلس خارج می‌شدند)

رئیس - آقایان: میخواهیم رای بگیریم تشریف نبرید بیرون.

طهرانی - بنده هم بر عایت خودم خانم میدهم **رئیس -** آقا سید یعقوب

آقای سید یعقوب - بنده اولاً استدعا میکنم از اعضاء محترم مجلس که يك طرحی که اختراع از خودمان بوده است موافقت کنیم امروز بگذرد و بنده میترسم از اینکه این طرح امروز نگذرد و ثانیاً راجع بفرمایشی که آقای طهرانی راجع بمستخدمین جزء فرمودند گمان میکنم که حقوق تقاعد گرفته نمیشود مگر از مستخدم مستخدم رسمی حالا آن مستخدم رسمی یا پیشخدمت است یا دون اشل است هر که هست مستخدم رسمی است و ما هم عنوان را مستخدم رسمی نوشته ایم يك کسی مستخدم رسمی است حقوق تقاعد بهش میدهند و اما آن جزء دوم آقای طهرانی توجه بفرمایند ما در قانون گذاری باید نظر بعمومیت داشته باشیم این پول تقاعد پولی نیست که دولت از خزانه عمومی بدهد پولی است که از جیب خود مستخدمین داده میشود و معنی ندارد پولی را که مستخدمین داده اند ما نسبت به بعضی ارفاق کنیم این پولی است که از جیب خودشان داده اند و دولت امانت دار پول مستخدمین است و باید عطا طبق قانون بدهد شما میفرمائید چون حقوق يك و دو حقوقشان کم بوده است خوب آنها کمتر میدهند و کمتر هم میدهند بنده عقیده ندارم اینکه میفرمائید اگر نظرتان ارفاق است والله ارفاق است این دیگر معلوم است باز هم در آخر التماس میکنم به آقایان که خانم به پیشنهادها بدهند و رأی گرفته شود بلکه امروز ما يك کاری کرده باشیم

رئیس - آقایانیکه پیشنهاد آقای طهرانی را قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد ماده را قرائت میکنیم و رای میگیریم.

ماده واحده - مستخدمین رسمی میتوانند با یکی از شرایط ذیل تقاضای تقاعد نمایند

الف - مستخدمی که بیست سال خدمت متوالی داشته باشد

ب - مستخدمی که بیست و پنج سال سابقه خدمت داشته مشروط بر اینکه بیست سال آنرا متصدی خدمت بوده باشد.

ج - مستخدمی که سی سال سابقه خدمت داشته باشد اعم از تصدی یا غیر آن

د - مستخدمی که شصت سال یا بیشتر عمر داشته باشد با هر قدر سابقه خدمت دولت نیز میتواند مستخدمی را که سنین عمرش از شصت سال تجاوز نموده است با دارا بودن یکی از شرایط فوق متقاعد نماید

تبصره ۱ - مدت عدم تصدی قبل از اجرای قانون استخدام تا میزان ربع ایام تصدی جزء سابقه خدمت محسوب میشود

تبصره - این ماده قائم مقام ماده ۴۳ قانون استخدام کشوری و ماده الحاقیه قانون استخدام مستخدمین مجلس شورای ملی مصوب ۱۴ بهمن ۱۳۰۶ خواهد بود
رئیس - آقای عدل پیشنهاد تجزیه کرده اند. آقای پاسائی فرمایشی دارید بفرمائید

پاسائی - عرض میشود غالباً اختلاف است در اداره تقاعد و بعضی جاها راجع به اینکه سال شمسی است یا قمری اینجا که نوشته ایم شصت سال اگر قمری باشد یکسال و نیم فرق میکند اگر شمسی باشد این تفاوت را ندارد بنده عقیده ام این است که در اینجا قید شود سال شمسی

که این اختلاف هم رفع شود که اینقدر هم مستخدمین کشمکش نکنند

رئیس - این قسمت مخالفی که ندارد (نماینده گان - صحیح است) چون آقای عدل پیشنهاد تجزیه کرده اند بدو رأی میگیریم بماده بدون تبصره آقایان موافقین باماده بدون تبصره قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. رأی میگیریم به تبصره يك آقایانیکه موافقند قیام فرمایند

(غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. رأی میگیریم به تبصره دوم موافقین قیام فرمایند

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. رأی میگیریم بمجموع قانونزد تبصره ها موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. آقای معاون وزارت داخله تا بحال منتظر بودند اگر اجازه بفرمائید خبری است کم مذاکره و مطرح شود.

(در اینموقع بعضی از نمایندگان از مجلس خارج میشدند)
رئیس - اگر منظور تعطیل است تعطیل کنیم + این طرز کار کردن نمیشود جلسه آتی سه ساعت قبل از ظهر

(مجلس بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

اصلاح ماده (۴۳) قانون استخدام کشوری و ماده الحاقیه قانون استخدام

مستخدمین مجلس شورای ملی

ماده واحده - مستخدمین رسمی میتوانند با یکی از شرایط ذیل تقاضای تقاعد نمایند:

الف - مستخدمی که بیست سال خدمت متوالی داشته باشد

ب - مستخدمی که بیست و پنج سال سابقه خدمت داشته مشروط بر این که بیست سال آنرا متصدی خدمت بوده باشد

ج - مستخدمی که سی سال سابقه خدمت داشته باشد اعم از تصدی یا غیر آن

د - مستخدمی که شصت سال یا بیشتر عمر داشته باشد با هر قدر سابقه خدمت دولت نیز میتواند مستخدمی را که سنین عمرش از شصت سال تجاوز نموده است با دارا بودن یکی از شرایط فوق متقاعد نماید
تبصره ۱ - مدت عدم تصدی قبل از اجرای قانون استخدام تا میزان ربع ایام تصدی جزء سابقه خدمت محسوب میشود.

تبصره ۲ - این ماده قائم مقام ماده ۴۳ قانون استخدام کشوری و ماده الحاقیه قانون استخدام مستخدمین مجلس شورای ملی مصوبه ۱۴ بهمن ۱۳۰۶ خواهد بود

این قانون که مشتمل بر یکماده است در جلسه ششم آبان ماه یکم هزار و سیصد و نه شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر